

Pest, május 28-kán 1854.

A 'Vasárnapi Ujság' hetenként egyszer egy nagy negyedréti iven jelenik meg. —
 Előfizetési díj helyben : márczius, aprilis, május és junius hónapokra, azaz : négy
 hónapra 40 pkr. (Házhoz küldve 1 pft.) — Márcziustól fogva utolsó decemberig, azaz :
 tíz hónapra 1 ft. 40 kr. pp. (Házhoz küldve 2 ft. 24 kr. pp.)

Postán elküldve minden egyéb költség nélkül : márczius, aprilis, május és ju-
 nius hónapokra, azaz : négy hónapra 1 pft. — Márcziustól fogva utolsó decemberig,
 azaz : tíz hónapra 2 ft. 24 kr. pp. — Az előfizetési díj az alulirt kiadókhöz bérmentve
 utasítandó. — Landerer és Heckenast, kiadók (Egyetem-utca 4. szám alatt).

Francia katonaság.

Valaki különösnek fogja találhatni évek multán, hogy a Vasárnapi Ujság 1854-ik évi folyamata annyi katona és hadvezér képét hozta; pedig ennél semmi sem természetesebb. A jelen idők fogalmait követjük mi is, s az általános érdek előtt meg-

hajolunk. Más békés időben majd vető gépekről, ekékről és új növényekről fogunk értekezni, most más mezőkön függ ország világ figyelve, miket vérrel kövéritnek, ágyúkkal szántanak s miken a szép rendes vetés érezzuronyok soraiból áll. Ilyen ké-

pet mutatunk be jelenleg. Nem tartjuk czélszerűtlennek, hogy olvasóink, midőn az egész világot foglalkodtató háboruról beszélnek, a legvalódibb fogalmakat nyerhessék azon elemekről, mik e harczot képezik. A francia katonaság legfőbb ereje a gyalogságban áll, épen ellenkezőleg az oroszokkal, mellynek túlnyomósága a számos lovasság. Fegyver nemeik között kitünők a vadászok, kik mind Minié találmánya szerinti vont csövekkel vannak ellátva, mikkel négy ötszáz lépésnyire célba lőhetnek. Francia országra nézve épen olyan katonai iskola az afrikai birtok Algir, mint Oroszországra nézve a Kaukasz s igen jól jegyzi meg egy statusferfi, hogy semmit sem tehetne e két ország czélszerűbbet, mintha kicserélné katonáit, mert a francia vadászok épen olly hasznosok volnának a cserkesz hegyek között, mint az orosz kozákok az afrikai homok síkon. Azonban ezuttal messze vagyunk illyenforma cserétől; e helyett a francia vadász a kozákon fogja gyakorolni vitézségét és próbálgatni a minie puskákat. A meghódított afrikai törzsekből alakítottak a francziák bizonyos könnyű lovasságot, melly sok részben a beduin csapatok mintájára van felszerelve, ezeket nevezik zuávoknak. Illyen zuávokat visznek most az illető csataterre; minthogy ezek is sokban hasonlítanak a török katonasághoz, így ez által mintegy rokonságot képeznek a két szövetséges nemzet katonái között. A Törökországba küldött francia katonák ott nagy előszeretettel részesülnek, minthogy ügyesek, fürgék társaság szeretőik, és — minthogy bajszot és szakált viselnek — míg az angolok, kik borotválkozni szoktak, panaszkodnak, hogy őket lenézik, és kivált az asszonyok mindig csukják előttük a háremek ajtait, azt gondolva, hogy ezek nem igazi férfiak, minthogy nincs semmi szőr az arczukon.

Az eddigelé Törökország segélyére szállított francia katonaság száma 50 ezer ember, mellynek csupán tízérei és lovassága hiányzanak, hogy tettelegesen részt vegyen a háboruban.

Bölcső mellett.

(FRANCFIABÓL.)

Mint a halász, ki habbal álmódott,
Fölkel korán vizsgálni a napot;
Távol, fiam! sötét felhőkön át
Szép végzeted, ugy nézi most anyád.
Vajjon mi sors vár, a földön mi léssz?
Hires költő, borostyános vitéz?
Addig, szép angyalom,
Szendergj karjaimon.

Azt mondja e szem: hősnek született.
Mi büszkén nézem koszorus fejed!
Pályája a pirosuló csata-tér,
Tábornok lesz, utána hadvezér.
Halld! szól a kürt: mienk a győzelem!
A győztes ő, a győztes gyermekem!
Addig, tábornokom,
Szendergj itt karomon!

De nem, fiam, csendes sors vár reád,
Harez közt érted remegne majd anyád.
Hadd folyni élted szent hajlék alatt,
A jó Isten viselven gondodat.
Légy oltár-szolga, lámpa, melly viraszt,
Ki, mit mi vétkezünk, eltörli azt.
Addig, szép lévitám,
Szendergj anyád karán!

Nem Istenem! bocsásd meg bűnömet,
Hogy vakmerőn kérdém a végzetet.
Nálad van a szerencse, hár, vagyon,
Válassz sorsot, míg én öt ringatom!
Anyának a bölcső mellett soha
Nem kellene csak imádkoznia!
Szendergj, szép angyalom,
Szendergj lágy karomon.

A hulló csillagokról.

Mint az egyes ember fejlődésére az őt környező viszonyok, ugy a táj, melly egy nemzet hazáját képezi, annak jellemére s világ nézetére tetemes befolyást szokott gyakorolni. — Ha a hegyes vidék lakóját szilárdság s egy bizonyos helyhezi vonzalom, a tengerpartit ellenben a szabad látkörből eredt kaland vágy, s elemétől, a szakadatlanul mozgó hullámoktól kölesönzött ingatagság jellemzi, — a terjedelmes rónák fiában nyugodt, komoly, néha bús kedély szabad korlátlan nézletmóddal szokott egyesülve lenni.

A környék egyformasága s változatlansága egy részt, másrészt a látkör lehető tágassága, a sik s tengerpart lakójának tekintetét csakhamar a felette csendes fényben ragyogó csillagos égre irányzá, s azon törvények tanulására készteté, mellyek szerint ezek, az emberi élet nyugtalanságától olly igen különböző nyugalomban, folytatják éveken, századokon át egyenlő pályájukat.

Mi csoda, ha a csillagászat első nyomait pásztor s hajózó nemzeteknél találjuk. A történelem tanúsága szerint a középkorban lakó, Asszyrok s Babyloniak s a tengerpartokat lakó Phöniciak voltak az elsők, kik a csillagászattal foglalkodtak, — s a csillagászi nevezések között maiglan számos arab kifejezésekre találunk.

Hogy elődeink keletről, Azsiából jövének, s hogy harczban katonák, békében pásztorok valának, mindenki előtt ismeretes dolog; — s hogy az égboltozat tüneményeivel ők is rég megbarátkoztak, eléggé mutatja, többek mellőzésével, azon körülmény, hogy a csillagesoportok legismertebbjét, az éjszaki sark felett mozdulatlanul álló csoportot, — *szekérnek*, gönczölszekerének nevezi népünk, ép ugy mint *Homer* azt három ezer év előtt énekelt dalaiban nevezi. — Az *elnevezés s kép ugyanazonsága* bizonyára nem esetleges, hanem mélyebb alappal bír.

Az égi tünemények egyik legérdekesbiké azon kitünőleg szép tünemény, midőn felhőtlen őszi estékben, a felettünk szilárd nyugalomban fénylő csillagok közül, ugy tetszik, mintha egyik vagy másik, most egyenkint, majd csoportosan, rögtön helyét elhagyná az ég boltozatán lefutna, mint ágról szakadt levél, a láthatár mögé villámsebességgel letünvén. A megfutott pályán pillanatig fényes csíkot hagy maga után, mint millyet evező esolnak után látunk alkonyatban a hullámokon rezgeni.

Vannak némelly szakok az évben, midőn a csillagok olly sűrűn hullnak, hogy egész folyamot képeznek, melly időszakonként visszatérni is szokott, mint millyen Sz. Lőrincz napja körül látható, mellyet az angol nép *Sz. Lőrincz tüzes könnyeinek* nevez. Honunk népe *hulló csillagoknak* nevezi őket, s meghatva azon édes, bús benyomástól mit ezek látása benne előidéz, — megjelenésüket az emberi élet kiserü eseményeivel kapcsolathozni igyekszik, majd szelid szüz elhunytát, majd tisztító helyről menekült léleknek, menyekbe repültét vélvén bennük olvashatni. — Gyengéd szelidséggel van ez eszme a *litváni* népmondában kifejtve. *Werpeya* az égi fonóleány az ember születésekor kezdi fonní élete fonalát s e fonál csillagba végződik, ha a halál az embert eléri, fonala megszakad s csillagja elhalványodva le hull.

Mig a nép sejdítve inkább, mint megértve e tüneményt, — a magyarázat hiányát a fentebbi említett képzelet szüleményivel pótolá, a természeti tünemények okait kutató bölcsék, ennek helyes megfejtésén régóta kisebb nagyobb sikerrel törték fejüket.

Mint olly gyakran ugy ez esetben is, e tünemény helyes megértésére is nem közvetlenül, hanem közvetve, más hasonló tünemény megfejtése közben jutottak.

Alig mulik el év, hogy egy vagy más helyütt majd nappal kis, de felette sűrű fekete felhőköl, majd éjjel egyszerre feltünő, egy ideig sebesen haladó tüzes golyóból, mennydörgéshez hasonló robajjal különféle nagyságú s alkatu de többnyire vastartalmu testek ne hullanának földünkre, — illy kövek eséséről mind az ó mind az új korból birunk tudomással; — így Sokrates görög bölcsnek korában, egy illy, állítólag két malomkö nagyságú, kő esett le Aegos Potamosnál Görögthonban, — s Braziliában nem rég egy 17,300 font nagyságúra akadtak. — Hasonlót

találtak Hradšina falunál Horvátországban 1751-ben, — mellynek egyik 71 fontnyi darabja a bécsi cs. kir. gyűjteményben látható.

Hosszas vizsgálódások folytán kiderült, hogy a hulló csillagok ezen úgy nevezett *tüzes golyóktól* csak nagyságra s távolságra különböznek, egyéb körülményekre nézve teljesen megegyezvén, lényegük s eredetüknek ugyan annak kelljen lennie.

Voltak némely tudósok, kik a légköveket s hulló csillagokat mint egyedül nagyságra s távolságra különbözöket *tűzhányó hegyek szüleményeinek* tartották, — s majd földünkön, majd a holdban állítólag létező hatalmas tűzhányó hegyek által kivetett tüzes anyagoknak lenni vitatták.

Hogy ezek nem földünk tűzhányó hegyei által kivetett anyagok; mutatja mind alkatuk, melly az ezek által kivetett láva és habkötől mindenben különbözö; — mind azon körülmény, hogy megmért sebességük, mellyel haladnak, egy másodperczen négy mérföldnél is többet tészen, — holott a *Vesuv* által kivetett kövek 1,200, a *Teneriffai Pik* által kivetettek pedig a légnek kisebb sűrűsége s így csekélyebb ellentállása miatt, 3000 lábnyira repülnek csak, egy másodperc alatt.

A látcsövek tökélyesedése által sikerült az égi testek, nevezetesen a közellévő holdnak felszínéről tudomást szerezhetni, — s hosszas s figyelmes vizsgálódás folytán azt látván, hogy a hold felszíne egyenetlen s hogy azon, tűzhányó hegyeinkhez hasonló alakú emelkedések volnának, — azon gondolatra jöttek, hogy a hold tűzhányó hegyekkel birna, melyeknek vetényei olly borzasztó erővel vettetnének ki, — hogy földünk közelébe érvén, ennek vonzóereje által levonatnak s földünkre lehullnak, — s ha ez csak kis tömegben s a nézötől távol történik, *hulló csillagokat*, ha közelünkben esnek le, — *tüzes golyókat* képeznek.

Bármily szépek tessék is egyelőre e magyarázat, hiányossága, ha közelébb vizsgáljuk, csakhamar kitünik. — Abból, hogy a hold emelkedései, hegyei, tűzokádó hegyeink külső alakjához hasonlítanak, alig lehet helyesen következtetni, hogy ezek valóban ilyenek, s hogy maiglan is köveket, s érczeteket vetnének ki, — még pedig annál kevésbé, miután igen valószínű, hogy a holdnak vagy épen semmi vagy csak felette ritka, a mienknél ezerszerre ritkább levegője vagy, — s hogy vízben épen szűkölködik; — holott a *vis*, illetőleg a *vízgőz képezi tűzhányó hegyeink tulajdon veterejét*. — A víz ugyanis a földrétegeken keresztül, földünk forró olvadt belsejébe leszívárogván, s ott rögtön gőzzé válván, ennek hatalmas s mindenki által ismert erejével kiront s a felette levő köveget feltépve, ennek darabjait nagy magasságra felveti. — Ezeken kívül *szabályos pályájuk* s *rendes, korszakonkénti megjelenésük* s egyéb e helyütt mellőzhető körülmények mutatják, miszerint a *tűzgolyók*, s hulló csillagok egy lázas erőnek nyers szüleményei nem lehetnek.

Számos és földünk különböző helyein tett figyelmes vizsgálások századunk legjelesb természet tudósainak egyikét, — *Humboldt Sándort* azon véleményre hozták, hogy a hulló csillagok valamint a velük rokon tűzgolyók szabályos, az ütökösökhöz hasonló pályával birván, — s roppant távolságban látható látzólagos átmérőjük után itélve, *valódi átmérőjük 400 egész 3 ezer lábot* is tévén, — nem mások mint *napunk körül keringő felette kicsiny égi testek*, — mellyek belseje gyulékony légnekkel lévén megtelve, ha ez bennük, ismeretlen okoknál fogva, meggyulad; iszonyu robajjal szétpattannak, — s földünk vonzó erejétől vonatva, földünkre darabokban lehullnak, — melyek néha nagyobb töredékekben néha por alakjában esvén, kisebb nagyobb téren elszórva találatnak, — s így valóban azok, miknek bár öntudatlanul nevezi a nép, lehulló égi testek, vagyis *hulló csillagok*.

Dr. Hegedüs.

A babonák.

Kálmán nagy királyunk több mint 700 év előtt — mikor még Európában mindenfelé égették a boszorkányokat, — országgyűlési végzésben tiltotta el az illy babonákat. Úgy látszik, hogy ezen fejedelmi nagy ész nem századának rendes kinyomata volt,

hanem egy szellemi csuda-tünemény, mert még napjainkban is sűrűn tenyészik, mint kártékony gyom a miveletlen kertekben, mindenféle babona. — Ollyan században élünk, mellyben a nélkül, hogy tündér vagy boszorkány volna az ember, csak úgy átsurran a tengereken, beutazza a levegő birodalmát, s a távirat segedelmével a tengeren keresztül sugdos; még is még is, az emberi nem legnagyobb részénél babona sötétíti el az értelmet.

Borzasztó példáit lehet hallani a babonahitnek. A szánandó babonáshítű nép, melly az iskolának hírét sem hallja, mint a hiéna sirból kaparja ki halottjait, mellyeket boszorkányoknak tart, kikaparja és megégeti, hogy megszűnjön a marhadög; s ha épen ezen napokban nem teszi, az nem onnan van mintha már nem hinné a babonákat; hanem mert épen most nincsen marhadög. A hirlapokban nem rég olvastuk, hogy egy rabló csak azért ottotta el egy leendő anyának életét, mivel azt hitte, hogy a belőle kivett kis gyermek ujjak, láthatlanná büvölik rablásainál. — És fájdalom! lehetne felhozni számtalan példát, mellyből kiderülne, hogy büszkén emlegetni szokott századunk felvilágosodása, az emberi nemnek csak egy igen kicsiny töredékére nézve áll, a nagyobb rész pedig, magában öreg Európánkban is, a babonák veszélyei között vakoskodik. Nagy szó, de igaz: századunk sokat dicsért felvilágosodása ollyan, mint *Sahara*, amaz afrikai homok pusztá, csak imitt amott egy egy kis zöldélet, egyebütt homoktenger.

Századunknak azonban vagy, egy szép dicsősége: ma nem égetik meg az embert, ha a babonák ellen szavát fölemeli. Ez nagy nyereség, mi reményleni hagyja, hogy a babonák egyik a másik után elfognak tűnni.

Való, hogy valamint egyéb veszélyek, úgy a babonák ellen is csak gyökeres orvoslás használna, de némely babonák hozzájárulhatlan setétségben vannak, nem azért ugyan, hogy örökre éljenek, mert örökké csak az igazság élhet, hanem hogy lassan az értelem napjának főlebb emelkedésével, mint az éjeli lidérczek eltűnjenek. Ezen babonákat tehát az időre bizzuk, mellyről a példabeszéd méltán mondja, hogy mindennek legjobb orvosa.

És fogjuk itt szellőztetni, czáfogatni a legközönségesebben babonának ismert balvéleményeket.

A babona szó jelentését nem szükség magyarázni, mindenki érti mit teszen az, kivévén a butákat, kik abban hisznek, mert ezek a babonát valami titkos és mélyeséges bölcseségnek tartják.

A babona születéséről, — mivel igen régi időben történt — csak annyit mondhatunk, a mi egyébiránt elég, hogy a babonának apja a *csalás* és anyja a *butaság* volt. Illy csunya születtől természetesen csak undok szülött származhatott, a mint hogy undokabbjelenetet alig látni, mint ha egy buta ember és egy kuruzslásból élő vénasszony, a babonában a jövendőnek titkait lesik és keresik.

A babona valamint régen, úgy ma is egy bitor, melly az emberi értelemnek elsötétítése által hatalmaskodik az igazság szent trónusán. A köztudatlanság és butaságból él ez a bitor; de a mint az értelem tisztulni kezd, a babona széke azonnal összedül, sötét köde, mint az éj mikor a nap felragyog, szét foszlik.

Babona volt a régi pogányoknál, jelesen a rómaiaknál, midőn a madarak repüléséből, hangjaikból, vagy az állatok belső részeiből jövendöltek vagy jósoltak a papok. Ezen jóslatokban mindjárt reá ismerünk a babona szüleit, a *csalásra* és *butaságra*. Ott vannak a csaló jóslók, az úgy nevezett augurok, mert magok jól tudták hogy csalják a népet, azért mondotta Cicero — Rómának egyik nagy bölcsé, hogy ezen jóslók nevetés nélkül egy mással az utczán nem találkozhatnak; ott van a buta nép, melly ezen jóslatokat isteni szent kijelentéseknek tartotta. Ha a madár balról repült, az roszt jelentett, ha pedig jobb felől, az boldog jövendőnek volt előjele. Ha a jósnak állatai jóétvágygal és gyorsan szedték föl az eléjük vetett gabona szemeket, abból legjobb szerencsét jövendölt, ha pedig nem kaptak szerfölt a szemén, az roszt jelentett. Természetesen már ezen jószívű jóslók a szerint, a mint jót vagy roszt akartak mondani a kérdezőnek, előre megéheztették vagy jól laktatták a szegény állato-

kat. Ime így születtek a régi pogányoknál a *csalás* és *butaságból* a babonák.

Igy születnek maiglan a divatban levő babonák.

A babonának annyi ezernyi ezer neveit ismerik a buta emberek, hogy azokat a legnagyobb emlékező tehetséggel bíró tudós sem bírná mind előszámlálni. Általán annyit mondhatunk, hogy: a hány reménye, ohajtása, félelme legyen a buta embernek, annyiféle babonát fogad el, sőt készít maga is. Eléhozunk itt egynehányat:

Semmi sem természetesebb igazság, mint hogy a hétnek minden napjai az idő urától vannak, s magokban véve mind egyenlők, még is a buták egy nagy serege, a pénteknapot baljóslatunak, szerencsétlennek tartja, mellyen valamit kezdeni rossz sükertől félelmében, ha mindjárt hátramaradása volna is a miatt, nem merészel. Hiában szól az értelem, hiában bizonyítja a tapasztalás, hogy sok dolog, ha pénteken kezdtük is, szerencsésen sikerült. Hogy ez a napválogató babona mennyi hívőket számlál még az ugynevezett uri rendben is, az ember nem is képzelné míg nem tapasztalja, én tapasztaltam. Emberek! egy példát mondok ezen babona ellen, melly a legnagyobb szerű világ esemény: *Kolumb Kristóf péntek napon (1492 augusztus 3.) indult meg a spanyol partokról az újvilágot, mellyet fejéből semmi sem tudott kiverni, fölkeresni, és azt föltalálta.* A kit ezen példa az említett babonából ki nem gyógyít, az vak, kinek a példaszó szerint hiában mondd: megvirradott.

Természetes dolog, hogy a házi butorok a meleg szobában lassanként száradván, összébb szorulnak*) s eresztékeikben az összeragadásnál elválván egymástól, hangot adnak, az az: ottan ottan pattognak; még is hány buta ember van, ki babonásan azt hiszi, hogy ez a hang a ház valamelyik tagjának közelgő halálát előjelenti. Az is természetes, hogy némely különös hangu madarak p. o. a baglyok, néha egy s másik ház közelében rémesen huhognak, mert hiszen ha élnek, úgy valahol megállapodniok s huhogniok kell, ez lévén természetes hanguk, mint nekünk a beszéd: és hány gyenge lélek van, ki ezt is a halál előpostájának tartja? A halál ugyan meglehet eljön s néha a háznak legerősebb egészségesebb ifju tagját elragadja jégkarjaival, de nem azért, hogy a butorok pattogtak vagy madarak huhogtak, hanem mert az ember élete olyan hervadó, mint a mezőnek virága, s nincs olly erős, ki biztos lehetne következő percéről.

Természetes dolog, hogy a romlott légű szobában a gyertya lankadtan ég, vigan nem lobog, még el is alszik; az is természetes, hogy a melly házban terhes beteg fekszik, a lég meg van romolva: még is hány balgatag van, ki a gyenge fényű gyertyáról a beteg bizonyos halálát jövendőli. Bizony meghal az illy szerencsétlen beteg olly légben, melly a gyertya égését sem képes táplálni. Ezért szükséges azon házat, mellyben beteg fekszik, mint egyéb lakházat ottan-ottan friss léggel megszellőztetni. Meg lehet ugyan, hogy a beteg így is meghal, mert az életnek természetes vége a halál, de szükség, hogy a betegápolók magok részéről mindent megtegyenek.

Igy szüli a butaság a babonának számtalan neveit, mellyeket megczáfolni nem kell valami mélységes tudomány, hanem természetes józan ész, és a természet általános törvényeinek némi ismerete.

Nem szebbek ezeknél s nem okosabbak az *ámitásból* született babonák is. Ezeknek dajkája az ohajtás, remény, félelem, s más egyéb indulatai a gyenge gyarló embernek.

Azt nem hibáztatom, hogy ha valakinek véletlen kára történik, a kártevő kilétét ohajtáná megtudni, mert megtudván, ártatlant azzal nem gyanusítana; de babonás keverékekhez folyamodni e végett, nagy butaság jele. Kuruzslás, kártyavetés által megcsalni és ámitani, az illy káros embert, egy cseppel sem becsületesebb a lopásnál, és az illyenek megérdemelnék a börtönt épen úgy, mint más tolvajok. Az sem olly nagyon érdemli a kárhoztatást, ha a leánynak eszébe jut egyszer, hogy bizony már jó volna férjhez menni, mert hiszen írva is legyen hogy: „nem jó

az embernek egyedül lenni,“ s egy nagy böles azt mondotta volt: „jobb házasságban lenni mint égni;“ de szánakozásra méltó az ollyan leány, ki e végett reményét a babonában helyezteti, és szerencsését szentandrásnapi bójtöléstől várja, vagy kártyavető csalóknál keresi, az illyen aligha otthon nem vénül vagy legalább megérdemlené, hogy otthon vénüljön, mert ugyan micsoda anya lehetne az illy buta lélekből? A leányoknak mondok én egy eszközt, melly által a férjeket legbiztosabban meg lehet szerezni, s állandóan magokhoz büvölni. Ezen biztos büvölő eszköz: a szelidség, feddhetlen tiszta erényes élet, és a megörzött szüz ártatlanság.

Ha a babona csak apró játékokig terjed, és csak pillanatig tart, millyenek például a mulattató szemfényvesztések, vagy a sebességen alapuló komédiák, akkor hiszen, a játéknak is ideje legyen; de nem játék ám, hanem nagy veszély, és gyakran rettenetes következményei vannak a babonának, ha valamely népnek vérebe, gondolkozásába át megyen a léleknek ezen fekélye.

A babonának veszélye abban áll, hogy ostoba cselekvényekre, vétekre vezeti az embert, összerontja szívet, megfosztja legfőbb kincsétől az értelemről s a valódi vallástól, mert a hol babona van, ott értelem és vallás nem lehetnek, mindkettő a babonával úgy nem fér össze, mint olaj a vízzel.

Nem hallani-e elég példát, hogy kuruzslók a bennök hívők minden vagyonát kifosztják, és tovább állnak. Hát a temérdek sok idővesztés, midőn sok babonások a legszükségesebb munkaidőt a varázslatok, és büvölések helyére való utazásra fordítják esztelenül. Említsem-e azon sok ezer szerencsétlen áldozatokat, kiket a babonától megvakult emberek bebörtönöztek, vízbe öltek, elevenen megégettek mint boszorkányokat? Így rontja meg a babona a vallást.

A legfőbb bölcseségnek jótévő keze, setétség fátyolával fedezte el előttünk a jövendő titkait. Ha ez nem így volna, az élet gyötrelme lenne. Bizonyosak lévén jövendő szerencsénk felől, tunyává és erkölcstelenekké lennénk, mint a roszul nevelt, elkenyetzetett gyermek, kire gazdag örökség néz; a szerencsétlenség pedig, ha előre tudnánk, kétségbeesés fájdalommal gyötörne szüntelen. Minden babona, melly a jövendő titkait keresi, csalárdtságon alapul, mert a jövendőt előre tudni a földön, egyetlen egy embernek sem lehet.

Mit mondjak azon balgatagságról, melly a *kisértetek* és meghaltak ki-és hazajárásáról való mesékben hiszen, midőn napfényre jöttek sok ollyan esetek, hogy élő emberek mások megcsalása, s kirablása végett, öltözködtek és jelentek meg kisértetek gyanánt.

Igy ki lehet mutatni minden babonában a *csalást* és a *butaságot*, de hiában, a gyenge lelkek könnyen hitelt adnak, s így a babonák elterjedtek, s felvilágosult századunk daczára mind e napig sok hívőkre találnak, még pedig nem csak a tanulatlan néposztály körében, hanem még azok között is, kik miveltek közé számítják magokat, találtam már nem kevés híveit a babonának.

Messze jövőben van az idő, midőn az értelem napja minden emberi agyvelőt úgy megvilágosíthat, hogy a babonának egy híve se találtassék, mert elég csudálatosan évezredekig képes magát egy egy tévelygő babonás vélemény fenntartani, s nem kevesebb idő szükséges arra is, hogy némely örök szent igazság közönséges érvényre emelkedhessék. Ez szomorító ugyan, de másfelől megvigasztalhat az a biztos kilátás, hogy elébb utóbb minden setétséget, minden babonát eloszlat, az értelemnek mind inkább-inkább emelkedő napja.

Te pedig édes földim! a ki olvasod ezt, s olly szerencsés vagy, hogy felülállsz minden babonán, terjeszd az isméretet, az igazat, a hol csak lehet magad körül, mert nincs ennél méltóságosabb tiszte az embernek. Im egy rövid szabály, mellyre ha figyelmezteted az embereket, sok babonának elejét veheted: *Meg lehet ismerni a babonát arról, hogy azt a természetből s az okosságból kimagyarázni sehogy sem lehet, oda csak buta elhiesztés kívántatik.* P. o. a fenn eléhozott babonák között egyet sem lehet a természetből indokolni vagy az okosságból kimagyarázni. Ellenben nincs babona, például abban, hogy a villámhárító s a villámot fölfogja s ártalom nélkül elvezeti, mert az ércsodrony (drót) a természet örök törvényeinél fogva, vonja magához a

*) A meleg ugyan örök törvény szerint mindent kiterjeszt, de a butorokkal itt úgy van a dolog mint egy tűzbe vetett vizes agyag gömbbel, a víz belőle kipárologván veszt tartalmából, látszólag összeszorul, pedig valóságban az agyag teriméje kiterjed.

felhők villámát, itt hát könnyű, mert szemmel látható a magyarázat.

Még egy szót drága földim! Ha gyermekek sorsát biztatod a gondviselés, ha apa vagy anya volnál, el ne vond magzatodat az iskola áldásaitól, mert úgy iszonyu és rettenetes vétet követnél el. Kérem van-e, lehet-e olly szörnyeteg szüle, ki testiképen megvakítaná gyermekét? Vigyázz földim! mert „*a lélek drágább mint a test*,” a babona a léleknek vaksága, és ha a gyermek miattad lelkivakságban setét fövel nevededik föl, egyéb jutalmad nem lehet soha mint örök megbánás, szemrehányás, sirod fölött más hang nem lehet, mint gyermekeid átká.

Baló.

Tárogató.

— *Garay árvái* számára folyvást érkeznek az adakozások. Az ország minden vidéke, minden osztálya siet részt venni azon tisztelet-adóban, melyel az elhunyt költő emlékének tartozik. A pesti hírlapok folyvást új meg új jelentéseket hoznak a beküldött adakozásokról, melyek között jól esik látnunk számos hazánkfa nevét, kik távol tartományokba költözve, sem felejtkeztek meg az itthoni dolgokról. Az adakozók során legelső helyet foglal el az irodalom pártolása körül mindenkor szép példával elől menő Békésmegye. Az árvák gondnoka és a „Pesti Napló” szerkesztője nem fognak késni annak idejében az összes eredményről tudósítani a közönséget. Hozzávetőleg, úgy hisszük, hogy az eddigi adakozással lehet a 10 ezer p. forintnak.

Friebeisz István „ÖNÜGYVÉD” Gyakorlati tanácsadó jogügyletekben.

E munka régóta érzett hiányt pótoland, s nélkülözhetlen kézikönyv minden családnál, mert a lehető rövidséggel ugyan, de legnagyobb tökélytel tartalmazza a legújabb törvényekre alapított mindazon utmutatásokat, melyekkel mindenki, akár a közgazgatási, akár a törvénykezési hatóságok előtt folyamatban levő ügyért, **ön maga, ügyvéd nélkül kezelheti**, — magában foglalja *crimina* minden előzetes cselekedetkre vonatkozó áldásait (tanostoffelhoz) álló festményeket hozott magával.

— A multkor említett nagyhirű énekesnőt, *Lind Jennit* illetőleg meg kell említenünk, hogy eredetileg a nemzeti muzeum igazgatóságával volt levelezésben Pesten adandó hangversenyei iránt. Az alku nem jöhetett létre, mert a művész az igazgatóság által ajánlott feltételekbe vonakodott beleegyezni. Ittléte alatt meglátogató a muzeum teremét, melyben fel kellett volna lépnie. Óra hosszat elénekelt benne magának, kíséző férjének s a négy falnak, szívből sajnálván, hogy e jól épített teremben fellépéséből nem lehetett semmi. Mások is sajnálják.

— *Bécsből* a következő értesítést vettük: „E lapok 11-dik számában „*Ezüst és khina-ézüst*” cím alatt megjelent cikk figyelemre méltó adatokat közöl az ezüstöt célszerűen pótló khina-ézüst használatáról. Bizonyos, hogy egy jól ezüstözött kanál a tiszta ezüstöt tökéletesen pótolja; de azon állítás, miszerint „illy evő-eszköz 20 évnél is tovább tart,” kissé határozatlan értelmű, s ha azt akarja alatta értetni, hogy az ezüst-főzetet tart husz évig — felettébb túlzott. Tévedés továbbá hogy „csak egyetlen khina-ézüst gyár van Bécsben, s ez Konraetz és Korra uraké;” ezen érdemes uraknak van taval óta egy *érez-gyár* (Metallwaaren-Fabrik), mely étszereket is, de egyebet nem, ezüstöz; míg *Forst Károly* ur khina-ézüst gyárában, melynek készítményeit a legmagasb cs. udvar is több év óta használja, nemcsak étszerek, hanem mindennemű disz- és asztali- (kávé, thea, pipere stb.) eszközök készíttetnek. Ezen üzlet egyébiránt is a szabad-üzletekhez tartozván, azzal mások is foglalkoznak, s mint verseny esetében mindenkor, csak a készítmény jelessége szerzi meg a közbizalmat.“*)

— A *Csengery és Kemény* által kiadott „Magyar nép könyvéből” megjelent az első füzet. Az egyes munkák írói: a „Gazdasági Lapok” szerkesztője, *Petőfi, Brassai, Arany, Gyulai, Dénes, Kemény*. Gondos szerkesztés és csinos kiállítás még élvezhetőbbé teszik a jeles cikkeket. A jelenlegi pesti vásárra érkező vidéki hazánkfa becsesebb vásárfiával alig fognak hazatérhetni. Ez egy füzet is megérné azon árat, mely előfizetéseken 6 füzetre van szabva, t. i. egy p. ftot.

— Az ország különböző vidékein eléggé ismeretes néhány év óta,

*) Ez utóbbit tartjuk mi is, s miután itt különösen nem a személy, hanem csak az ügy érdekelhet bennünket, őszintén ohajtjuk, hogy mindkét érdemes gyáros éljen és gyarapodjék. Szerk.

Orlai Petrics Soma festész hazánkfiának neve és ecsete, ismerjük a pesti műtárlatból is. Hosszas tanulmányai után, melyeket Münchenben, Bécsben stb. szerzett, legközelebb Pesten telepedett meg. Reméljük, hogy a helybeli s vidéki közönség számos megrendelésekkel fogja megtisztelni. A jövő havi műtárlatban egy nagy oltárkép lesz tőle látható.

— A nemzeti színházi drámabíró választmányba a Nagy Ignác által megürit választmányi tagságra *Gyulai Pál* választatott meg. Az igazgatóság régen nem tett illy helyes választást.

— A vásári közönséget figyelmeztetjük, hogy az üllői uton a Köztelken rendezendő *gazdasági eszközök és gépek kiállítását* megtekinteni el ne mulasztja. Ez június 5-kén délutáni 4 órakor fog megnyitást, s nyitva marad 8-ig. Ha a közkívárat úgy nyilatkoznék, az egyes gépek és eszközök gyakorlati alkalmazása június 6- és 8-án fog megtartatni, utmutatásul az azt ismerni ohajtók számára. Kiállítási tárgyak június 3-ig fogadtatna kel (Gazdasági egyesület, üllői ut, köztelek, 12. szám).

— Tervben van, hogy a Terézia város szűk utcáiban létező számos *gyufa-gyárak*, a velök egybekötött tűzveszély elhárítása tekintetéből a városon kívüli részre költöztessenek által.

— A „*Budapesti Hírlap*” nem tudja mit beszél, valóban nem tudja. Ismét belekötött a „*Vasárnapi Ujság*ba.” Legközelebbi számunkban egy kis tudósítást közlünk Omer basáról, s erről azt mondja a „*Budapesti Hírlap*,” hogy a hány betű, annyi hazugság és koholmány és ámitás! — Annyi igaz, hogy a „*Vasárnapi Ujság*”-tól nem volt senki a Dobruzsában, de hogy ott számos, véres ütközetek, visszavonulások, szóval az történt, a mit a „*V. Ujság*” állított, azt nemcsak valamennyi bel- s külföldi politikai lap, hanem utánok maga a „*Budapesti Hírlap*” is közölte.

Mi lényegben azt mondtuk, a mit minden lap, s utánok a „*Budapesti Hírlap*” is mondtott. A különbség csak az, hogy nekünk rövid néhány sorban kell elmondanunk, a mit ő hosszú hasábkon közölhet, s hogy lapunk hetenként csak egyszer jelenvén meg, híreinket később adhatjuk, mint a napi lapok. Ujabb változások s fordulatokról, melyek bekövetkeznek, nem tehetünk. Mit akarhat hát ismét a „*Budapesti Hírlap*”? Semmit; *kapcsáskodik*. Szép hivatás!

Végül még egy tanácsal szolgálunk neki. Sohase vizsgálja lapunknál ki mit ír, ki gyöngélkedik, ki nem? Érje be a lappal, a személyekhez semmi köze. Különben ki nem fogja kerülni, hogy olly otromba félre vágásokat vigyen véghez, mint a minővel most is bemutatta magát.

Videki hírek.

— *Halálozások*. Kecskeméten jobb életre szenderült, főtiszt. *Polgár Mihály* ur, a reformátusok dunáninneni keületének superintendense; Sárospatakon *Majoros Endre*, az ottani ref. főiskola tanára. Mig éltek, köztiszteletben állottak neveik, — áldás poraikra!

— *Nógrádból* írják, hogy az élelmi cikkek ára tetemesen emelkedik, s még is a nép egy része csak ugy vesztetőgi gabonáját, mintha legkisebb oka sem volna aggodalomra. Még mindig szokásban van most is némely helyen, hogy a gazdaszonyok, ha vásárolni akarnak, örömelebb fizetnek gabonával, mint kész pénzzel. Különösen a fazekasok s a faedények készítői már ugy el vannak kaptva, hogy másképp nem is adják áruikat, ha csak annyi gabonát nem kapnak egyegy fazékért, dézsáért, kupaért stb., mint a mennyi mindegyikbe befér. De beleszólt e dologba a hatóság s bizonyosan nem fogja megtűrni, hogy illy zsarolások tovább is szokásban maradjanak.

— *Gömörből* örömdetes híreket írnak az ottani takarékmagtárak állásáról. Ott már tíz évvel ezelőtt alakult részvényes utján Vályon az első takarékmagtár, 1200 köbölre tervezve. Másik részvényes takarékmagtár Pelsőczön van, mely a legbiztosabb s mintául szolgálhat másutt is magtárak felállításánál, 1848-ban kezdtek, s 1850-ben végezték be, ezóta mindig növekedik. Hogy minő nagy becsű, kitünt a mult hónapban is, midőn a magtári társulat kimondta, hogy a szükségben levőknek örömelebb kölcsönöz gabonájából. Egy pár hét alatt a magtár mintha ki lett volna seperve annyira toladottak a kölcsönzők, pedig 1800 köböl volt benne; s tíz husz annyi is elkelt volna. De minő áldás ez a szűkölködő vagy megszorult emberre nézve, s minő szívesen fizeti vissza aratás után mindegyik a kikölcsönzött gabonát csekély kamatjával együtt! Ezekon kívül más helyeken, mint Kövecses, Putnok, Rimaszombat stb, is hozzáfognak a magtárak állításához.

— *Fehérmegyéből* az emberi vadságnak egy szánakozásra méltó példáját közli a „*P. Napló*.” Az ottani Acsa nevű helységben f. hó. 7én bucsu volt. Ez alkalommal egy koldus kiszemelvén magának az illyenkor báméskodni szerető gyermekek közül egy körülbelül négy éves fiut, ezt pénzigérettel elcsalta s ellopta. A gyermek szülői, becsületes földmivelő emberek, észrehevén kimaradását, azonnal fiut fát mozgásba hoztak, erdőket bejártak, kutakat vizsgáltak, más helységekbentudakozódtak, hogy elveszett fiok nyomára akadhasanak. Végre két nap mulva rákadtak, de Uristen, minő állapotban! Az istentelen koldus az ártatlan fiunk kezét és lábát kitekerve hordozta már magával, s ezáltal iparkodott könyörületet ébreszteni az emberekben. Ki irhatná le a szegény szülők fájdalmát!

— *Tordás vidékét* majdnem egészen elverte a jég. A vetések közül ismét csak kevés volt biztosítva.

— *Temesmegyéből*: A temesvári borkereskedő *Nagy Mihály*, kinek borai már több hazai s külföldi terménykiállításán nyertek dícséretes elismerést, legjobb fajta boraiból legközelebb a müncheni ipartárlatra is küld egy szállítmányt. Mindenik palackon csinos rajzban illy feliratu jelvény van ragasztva: Alföldi emlék. Kívánatos, hogy a buzgó vállalkozó új dícséretet arasson s borainknak ez által ismét új piacot teremtsen.

— *Szegeden* Rónay János ur indítványára egy *gőzmalomgyárat* van alakulóban, melly 4 gőzmalomot szándékozik építeni, az egyikét Uj-Szegeden, a másikat Uj-Aradon, a harmadikat Perjámoson, a negyedik helye még nincs meghatározva. Az alapul szolgáló tőkére nézve előlegesen 920 1000 darab pftos részvény kibocsátása van tervezve.

Egyveleg.

Dobruđa. Így nevezik Törökország azon részét, mellyet a mult hó végén a Dunán átkelt oroszok elfoglaltak s mind e mai napig bírnak. *Dobruđa* (hajdan Scythia minor, most köznyelven Tatárok országa) legészakkeletibb része Törökországnak. Oláhországtól és Bessarabiától a Duna választja el, keleten a Feketetengerrel határos. Alsó része magas sík, felső része mocsáros lapály. Ez utóbbi részen a nyári forróság nem csak lázokat okoz, hanem millió mérges szunyogokat is hoz elő, mellyek iszonyuan kínozzák a tengerpart lakosait s a folyam hajók embereit. A lakosok száma 10,000, kik részint bolgár törökök (turkomanok) részint tatárok, ozmánok, görögök, örmények és zsidók. Legnevezeteseb helyei északon *Babatag* s délen *Baszarsik* erős vára. Egy utazó így irt e vidékről: „A meddig szemünk ért, nem láttunk egyebet tengerrel vagy végzetlen pusztaságnál; nem volt ott ház, füst, marhaesorda, és semmi élő pont. Az egész egy határtalan zöld mező volt. Közel a városhoz láttunk néhány darab földet, minden kerítés nélkül, ezeken rozs termett, melly nem volt magasabb a fűnél s olyan színű, mint ez. Télen gyakran olly hófuvatagok vannak itt, mellyek a nyájakat pásztoraikkal együtt végig kergetik a pusztaságon.“ — E tartományban állapotok meg egyelőre az oroszok.

— *Hadi költségek*. Az angolok kiszámították, hogy az 1854—55 adózási évre közel 100 millióval fog kelleni többet fizetniük, mint az eddigi rendes békés években. Mindazáltal senki sem zúgolódik, sőt örömet szavazzák meg a rendkívüli költséget, mellyet a háboru fog felemészteni. Azt mondják, hogy rendbe akarják hozni a népjogokat, segíteni a gyengét (a törököt) s megszabolázni az elnyomót (a muszkát) — s ugy hiszik, hogy illy nagy czélok megérdemelnek egy kissé nagyobb áldozatot is.

— *Basi-bozuk*. Így nevezik a török sereg azon részét, melly nem tartozik a rendes katonasághoz. A basi-bozukok nincsenek úgy betanítva és szabályozva, nem is értenek úgy az engedelmességhez, mint a valódi katonák. Miattok már sok panasz volt. Legnagyobb kedvök telik a vakmerő pusztításban és mézárásban s megtörténik néha, hogy jó kedvökben ott is megteszik ezt, a hol nem kellene. De mások is vannak fegyverezve, mint a katonák. Egy szemtanu azt írja rólok egy külföldi hírlapban, hogy fegyverök többnyire rövid törből áll s magas nyergeikben úgy ülnek, mint valami erősségben. Így vágatnak neki az ellenség lovasságának. Lovaik többnyire mének; ezek is vad dühvel rohanják meg az ellenséges lovakat; kerek patkóik elején horog forma vas van, mellyel a földbe kapaszkodnak, s így marakodnak és rugdalóznak jobbra balra, előre hátra. Ez alatt a lóhátán ülő basi-bozuk szemre veszi ellenét, ki hosszú kardjával alig tudja mit csináljon; mihelyt hozzá fér, tüstént bele döfi törét. Gyakran birkozásra kerül a dolog s ezalatt megtörténik, hogy a basi-bozuk leharapja a muszkának orrát, fülét stb.

— *Az egyiptomi hadak Törökországban*. Egyiptom is elküldte harczosait a török csataterre.

Ezen vitéz afrikai hadak még sokban eltérnek az európai katonaságtól s egy angol szemtanu így írja le őket: Az egyiptomi katonák borzasztóan szépek, vagy is más szavakkal, rutságuk a fenségességgel határos. A toll nem képes ez iszonyu zászlóaljakat leírni, barbar nyerseségeket csak a tükrök adhatná vissza tökéletesen. Képzeljünk egy baltákkal, kardokkal, szuronyokkal ellátott, piszkos gyapju kelmékbe öltözött, fekete rabszolgákból álló vad katonaságot, lábukon fityegő rongyos talpu sarukkal, hátukon valami rendetlenül összehányt batyu, melly inkább egy sebtiben orzott prédához hasonló; elhasznált kék egyenruhák egészen elenyésznek hosszu, fehér, durva szürkámzású alatt, egy résznél földig ér e hosszu köpönyeg, a többiek csipők körül gyűrűk fel s most nézzétek a fejük körül tekert turbánok alatt az arcokat. A legfantasztikusabb, legfeltűnőbb, de egyszersmind a legborzasztóbb, legállatiabb képek, mik Afrika földén termettek. Láttam közöttök vadul szép óriásokat emberevő fogakkal s szikrázó szemekkel, mellyek sötétbarna vonások közül sórták villámaikat; láttam napicz törpéket sárga arcokkal, mellyeken a legnagyobb emberi szenvedések nyomai voltak láthatók, s kiknek már csak egy foguk volt a töltés szétharapására. Az ujonczok között láttam vén katonákat is, kiknek ősz hajaktól körül lenggett ránczos homlokaik, sebhelyes bronzszínű arcaik, nyugott tartásuk

mutatá, hogy Ibrahim pasának, az egyiptomi alkirálynak próbált hűségű veteránjai. E vad hadak már a jelen háboruban is többször adák jelét harczias vitézségüknek. Megindult minden, Sziberiától Egyiptomig.

— A „Morning Post“ máj. 13-án, igen érdekes tánczestélyt közöl terjedelmes leírásban, mellyet Walewszky francia követ adott, s ő felsége Viktoria királynő magas férje társaságban diszitett megjelenésével. A leírás szerint rendkívül ünnepélyes dísz ömlött el az egészen. Ő felsége drága gyöngyökkel és kövekkel gazdag öltözetben, Albert herczeg marsall diszköntösbén jelentek meg 10 órakor, s Walewszky követ és leánya által lesegítettven kocsiokból, Viktoria királyné a francia követ karján, a követ ur leánya pedig Albert herczegén léptek be a terembe, s későbbben ugyan illyen párosan tánczoltak is. Hogy az egészen pazar fény áradott el, azt gondolhatni, s csak annyit említünk meg a részletes leírásból, hogy a főteremben Viktoria királynő és Napoleon császár kezdő betűik az illető koronákkal csillag csoportozatban felállított remek transparentben, ragadták el főképen a válogatott vendég-sereg bámulatát; a mellékteremben jobbról Viktoria királynő mellszobra ritka díszvirágokkal körül foglalva, a bal mellékteremben pedig Napoleon Lajos arcsképe Winterthalertől volt felállítva remek festményben, marsall díszruhában, balkezeiben uralkodó pálczával. — Jelen volt az egész diplomacia, csak követet tizenolezat sorol elő az illető lap. Igen gyönyörű festői látvány lehetett az egész; mert a diplomatai kar mind diszköntösbén jelent meg, a többi vendégek nevezetes része pedig különféle korból válogatott jelmezben. Látni lehetett III. Henrik, IX. Károly, XV. Lajos korából választott udvari öltözékeket. Palmerston neje IX. Károly nejeének, Ausztriai Erzsébetnek costumjében jelent meg. — Minden allegorai alakok között legnagyobb, általános tetszést vívott ki két bájos nőtestvér, kiknek egyike mint pástornő a békét, másika mint markotányosnő a háborut jelképezé.

időt a varázslatok, és bábozás helyére való utazásra fordítják esztelenül. Említem-e azon sok ezer szerencsétlen áldozatokat, kiket a babonától megvakult emberek bebörtönöztek, vízbe öltek, elevenen megégettek mint boszorkányokat? Így rontja meg a babona a vallást.

A legfőbb bölcseségnek jótévő keze, setétség fátyolával fedezte el előttünk a jövendő titkait. Ha ez nem így volna, az élet gyötrelme lenne. Bizonyosak levén jövendő szerencsénk felől, tunyává és erkölcstelenekké lennénk, mint a roszul nevelt, elkenyezettett gyermek, kire gazdag örökség néz; a szerencsétlenség pedig, ha előre tudnánk, kétségbeesés fájdalmaival gyötörne szüntelen. Minden babona, melly a jövendő titkait keresi, csalárdsgáon alapul, mert a jövendőt előre tudni a földön, egyetlen embernek sem lehet.

Sajtóhiba. Mult számunkba egy értelemzavaró sajtóhiba csuszott be. „Debreczeni Márton“ életírásában e szót; „*purificatiója*“ így kérjük olvasni: „*purificatiója*“.

Heti naptár.

Hónapi és hetinapt.	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Nap kelet	Nap nyug.	Holdnegyedek
Május			Május			
28 Vasárnap	A 6 Vilmos	A 6 Exaudi	16 C 5 Tódor	4 8 7 46		
29 Hétfő	Maximilian	Maximilian	17 Andronik	4 6 7 47		
30 Kedd	Ferdinand	Ferdinand	18 Theodosius	4 5 7 48		Első negyed
31 Szerda	Petronella	Petronella	19 Patricius	4 4 7 49		4-én reggeli
Junius			20 Áld. eszt.			1 óra 56 pkr.
1 Csütörtök	Simon	Nikodem	21 Konstan.	4 4 7 50		
2 Péntek	Erasmus	Pázmán	22 Szil. és Il.	4 3 7 51		
3 Szombat	Jézus szíve	Oliva		4 3 7 52		

Tavirati közlés

Bécsi börze május	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.
Státuskötelezvény 5 %	—	85 ¹ / ₈	—	85 ³ / ₈	85 ¹¹ / ₁₆	85 ¹ / ₂	—
dto. 4 1/2	—	—	—	—	—	—	—
1834-ki sorsjegyek 100 flos	—	—	—	—	—	227 ¹ / ₂	—
1839-ki " 100 flos	—	122	—	—	—	122 ¹ / ₄	—
Bankrészvény darabja	—	1204	—	1204	1208	—	—
Éjszaki vaspálya oszt.	—	2122 ¹ / ₂	—	2128 ³ / ₄	2135	2122 ¹ / ₂	—
Dunagőzhajózási részvény	—	540	—	544	545	543	—
Angsburg	—	138 ³ / ₄	—	138 ³ / ₈	138	138	—
Hamburg 100 Beotalléért	—	102 ³ / ₈	—	102	101 ¹ / ₂	101 ⁵ / ₈	—
London 1 font sterlingért.	—	13.27	—	13.25	13.23	13.22	—
Páris 300 frankért	—	162 ¹ / ₄	—	161 ³ / ₄	161 ¹ / ₂	161 ¹ / ₂	—
Cs. kir. arany	—	—	—	—	—	—	—
Ezüst	—	37	—	37	37	37	—
Dunavizallás május	20. 8' 3" 3''' 0 fol. 23. 9' 7" 0''' 0 fol. 24. 9' 6" 9''' 0f.						

Jelenlegi gabona-ár.

Ausztriai mérők. — (Pengő pénzben.)

Pest, május 23-kán: Buza 5 ft. 52 kr. — 6 ft. 40 kr. — Kétszeres 5 ft. 20 kr. — 5 ft. 44 kr. — Rózsa 5 ft. 4 kr. — 5 ft. 20 kr. — Árpa 2 ft. 24 kr. — 3 ft. 20 kr. — Zab 2 ft. 20 kr. — 2 ft. 24 kr. — Kukoricza 2 ft. 56 kr. — 3 ft. 28 kr.

Felelős szerkesztő: Pákh Albert.

Lapjaink több számainak ujranymatása bevégeztetvén, az újon jelentkező t. előfizetőknek teljes számú példányokkal folyvást szolgálhatunk.

31

1-3

Müller Gyulánál Pesten épen most jelent meg,
és kapható minden könyvtárnál:

A MAGYAR NÉP KÖNYVTÁRA.

Szerkeszti

FRIEBEISZ ISTVÁN.

Első füzet ára 24 p.kr.

Irták: Dr. Arányi, Brassay, Bernáth Gáspár,
Csengery, Degré, Erdélyi János, Érkövy, Fáy
András, Tompa.

Nélkülözhetlen kézikönyv mindenrendü
honpolgárnak!

Friebeisz István

„ÖNÜGYVÉD“

Gyakorlati tanácsadó jogügyletekben.

E munka régóta érzett hiányt pótoland, s nélkülözhetlen kézikönyv minden családnál, mert a lehető rövideggyel ugyan, de legnagyobb tökélyvel tartalmazza a legújabb törvényekre alapított mindazon utmutatásokat, mellyekkel mindenki, akár a közgazdász, akár a törvénykezési hatóságok előtt folyamatban levő ügyért, önmaga, ügyvéd nélkül kezelheti, — magában foglalja egyszerűsind minden előjöhöt esetekre vonatkozó példánymintákat, u. m.: mindennemű folyamodásokat, szerződéseket, nyugtákat stb., szóval minden néven nevezendő okmányokat, mellyek a mindennapi életben előfordulnak, s minden ily példány minta után az iránti utmutatást is: a felvett tárgyban minő bélyeg használtassék.

23 Von der unterzeichneten Verlagshandlung,
so wie durch alle Buchhandlungen ist zu
beziehen,
in Pest bei **KARL EDELMANN,**
Waltznergasse Nro. 7 vorrätlich:

Die
Völker des Kaukasus
und ihre

Freiheitskämpfe
gegen die Russen.

Ein Beitrag zur neuesten Geschichte
des Orients

von **Friedrich Bodenstedt.**
Mit 7 Tafeln Abbildungen und
einer Vignette.

36 Bogen gr. 8o. gehftet. Preis 8 fl. CM.
Deckersche Geheime
Ober-Hofbuchdruckerei in Berlin.

24 Jégverés elleni biztosítás.

A jégverés ellen kölcsönösen biztosító magyar egyesület alulirt igazgatósága, mint mindenkor, úgy e tavasz kezdetével is kötelességének ismeri a t. gazda-közönöség e hasznos hazai intézetre figyelmeztetni.
Ez intézet, fenállásának tizenegy éve alatt kétségbe vonhatlan jeleit adó jótékony-ságának, a midőn nem kevesebb mint 1417,

(s ezek között számos igen tetemes jégverési károkat) térített meg a szabályok értelmé szerint.

Lesz-e tehát mezőgazda, ki a sürti csapásokra és kivált az épen lefolyt évbellekre élénken visszaemlékezve, melyben a jég gyakran a legveszesebben pusztítani szokott, örömmel ne siessen természetének biztosítását eszközölni, midőn ez oly intézet által nyújtatik, mely köztársasági hazai férfiak kormányánál áll?

A biztosítási díjak az eddigiekhez hasonlók maradtak, s e díjakon és a levélbőren kívül a biztosított semmitsem tartoznak fizetni, sőt inkább a régebbi biztosítók, a szabályok értelmében, díjrészlet-elengedésben részesülnek. Legújabbban pedig kiterjeszté az egyesület egész Ausztriára, Morva- és Sziléziára is működését, s ezáltal még nagyobb erőre kapott s élénk részvétnel és általános bizalommal örvendő, mindig szebb jövőnek néz elébe.

Ezen intézetnél nem csak oly károk megtérítettnek, melyeket szélvész kíséretébeni jégverések okoznak, hanem (a szabályok 5-ik §. értelmében) még a letakarításon túlra is kiterjed a biztosítás és a szabályok szerint a legkisebb kár is megtérítettik.

Biztosítások elfogadtatnak Pesten az igazgatóság irodájában (nagyhid-utca Weiszház 12-ik szám alatt) és országszerte az intézetnek minden ügynöksége által.
Pesten, áprilhóban 1854.

Az egyesület nevében:
Weisz Bernát Ferencz,
igazgató.

Előfizetési felhívás

„A MAGYAR NÉPKÖNYVE“

CZIMÜ MUNKÁRA,

mellynek

első füzete május tizenötödikén,

s legfőlebb

pesti novemberi vásárig egészen megjelenend.

Tárgyai e népszerű vállalatnak oktató és mulattató elbeszélések, történelmi rajzok s értekezések a mezőgazdaság és természettudományok köréből.

Feladatul tüztök kiadók általánában a közhasznu ismeretek terjesztését oly alakban, melly mindenkire egyiránt vonzó, s oly modorban, melly mindenkinek egyiránt érthető.

E tekintetben leszünk népszerűek.

Nem hisszük, hogy a nép számára külön irodalmat kelljen föltalálni. Legjobb modor, a mit mindenki megért. A mi szép, semmit sem vesz becséből, ha egyetemivé, népszerűvé igyekszünk tenni. Részünkről nem az együgyűségben keressük az egyszerűséget, s a népiest nem apóriásban.

Különös gonddal lesznek kiadók a nép gazdasági érdekeire, főleg a kis gazdaságok czélzerű rendezésére stb. S a rovatra nézve megnyertük a „Gazdasági Lapok“ tapasztalt szerkesztőinek folytonos, szives közremunkálását.

Elbeszéléseket következő munkatársainktól közlünk: báró *Eötvös József*, *Erdélyi János*, *Gyulai Pál*, *Jókai Mór*.

Költeményeket már *Arany*, *Gyulai és Vörösmarty* ígért. E fölött kezeink közt van *Petőfi*nek több, még kiadatlan becses dala.

A közhasznu ismeretek terjesztésében *Érkövy* és *Török János* stb. fognak velünk közremunkálni. Rendes munkatársunk lesz *Brassai S. is*, az egykori „Vasárnapi Ujság“ szerkesztője.

Az egész mű 24 ivre megy. Megjelenik 4 éves füzetekben. Előfizetési ár az egész 6 füzetre csak egy forint pengő, postán küldve 1 forint 30 krajczár pengő pénzben.

Az előfizetési ivateket f. é. május 1-5-ö napjáig beküldetni kérjük.

„A Magyar Népkönyve“ kiadó hivatalába,

uri-utca 8-dik szám alatt,

PESTEN.

Vállalatunk folytatása azon részvétől függ, mellyel a magyar nép fogadja.

Minden 10 előfizetés után 1 tisztelet példánnyal szolgálunk.

Szerkesztők:

Csengery Antal

és

Kemény Zsigmond.

Kiadó:

Számvald Gyula.

20—(2—3)

30

F. évi június havában következő kézikönyv jelenik meg:

Házasságkötés

és

elválás a jelen törvények értelmében,
Magyar-, Horvát- és Tótország, Szerbvajdaság és temesi
Bánság számára.

Különösen: terjedelmes és rendszeres utmutatások s magyarázatok az eljegyzés, a házasságkötési képesség, a házassági akadályok, a házasság kihirdetésének szükségé és módja iránt, továbbá a lelkézeknek felelősége iránt a kihirdetésre nézve, az egybekelők bejegyzésöknek miképeni nyilvánítása, a jegyesek által kimutatandó bizonyítványok iránt a házassági akadályoktól felmentés végett, a házasságnak melly minő lelkész előtti kötése, a kihirdetés előli felmentés, a férj és nő különös és közös jogai, a házasságnak érvénytelenítése, s ily esetben a gyermekek iránti rendelkezés, elválás ágy és asztaltól, az egyzetési kísérletek iránt, az elválás tárgyában teendő hatósági beadványok, az egyik félnek az elválásba be nem egyezése, az érvényes házasság felbontása, a holtak nyilvánítása, a házastárs gonosz elhagyása, az ismétli egybekelés, a nőnek elválás utáni terhessége iránt, a házassági egyezvények, különösen a hozomány, hitbér, nászajándék, vagyonközösség, az eredeti és szerzett vagyon igazgatása és hasznélvezete, az özvegyi tartás, a közös végrendeletek, az örökszerződések, a vagyon elkülönítése iránti csőd, önkéntes elválás vagy bírói elválásztás, a

házasság érvénytelenítése vagy felbontása esetében, végre a szülőknek gyermekeik irányábani kötelességeik s jogaik iránt.

Mindezen előadottak a római katolika, reformatus, evangélikus, görög-egyesült s nem-egyesült és zsidó vallásbeli felekezetekre, valamint a vegyes házasságokra egyaránt vonatkoznak.

Előfizetési-ár egy-egy példányra 40 pengő krajczár, postai bérmentes szétküldéssel pedig 50 pengő krajczár; az előfizetések azonban minél előbb, legfeljebb a helybeni medardi vásárra (junius közepéig) küldendők be magához a szerzőhöz, mert mihelyt a kézikönyv sajtó alól kijön, magasított ára lesz (1 p.ft.), s az említett előfizetési árra példány már nem adathatik. — Előfizetési pénzekkel terhelt levelek csak bérmentve fogadhatók el.

Az előfizetéseket t. gyűjtőinek minden 10 előfizetés után egy tisztelet-példány jár.

Pest. 1854-iki május 25-én.

A szerző

OLÁH LÁSZLÓ.

Lakása: Pest, váci-utca 21. sz.

RÖMER és HECKENAST

ujjon nyitott

DIVATÁRU-KERESKEDÉSE

Pesten, váci-utca, Lauter-féle házban, 15. sz. a. létezik.

Egészen ujon felállított raktárukat, melly a hölgyek részére a legdivatosb bel- és külföldi

pamut-, vászon-, gyapju- és selyem-ruhaszövetekkel

valamint

burkonyok, shawlok s nagy kendőkkel

s a mostani időszakra is jeles kelmékkal gazdagon ellátva van,

a legjutányosb szabott ár mellett

17-3-7

a t. cz. közönség figyelmébe ajánlják.

19

3-3

Épen most jelent meg ezen kézikönyv:

A

végrendekezési

és

örökségi ügyeket

tárgyazó új törvények

rendszeres és kimerítő előadása s magyarázata.

Terjedelmes utmutatások és felvilágosítások a végrendeletek készítése iránt, a végrendekezési képesség, a végrendeleti tanuk iránt, a fiókvégrendeletek, az örökségi szerződések, a hagyományok, a halál esetérei ajándékozások, az örökjog és örökségek iránt, továbbá a törvényes örökösök, a köteles rész, a kitagadás, a hitbizományok s ezek alapítása, biztosítása, terhelése és elenyészése, az örökség kiosztása, a növedékjog iránt, a bíróságok, örökösök, hagyományosok, hitelezők s egyéb érdeklettek teendőik, vagyis az ugynevezett hagyatékgyűjtés iránt, végre az örökségi birtokviszonyok, a hajadoni s özvegyi jogok, és a megszüntetett magyar törvények szerint létrejött végrendeletek s ezek további érvénye iránt stb. stb. — Függetlenül egy tabella is csatolattott a műhez, mellyen az örökösök rendje a családbeliek között világosan s átláthatólag van kimutatva.

Irta Oláh László,

lakik: Pest, váci-utca, 21-dik szám.

Megszerezhető e kézikönyv 2 pfrton minden magyarországi könyv-árusnál. — Vidékiek, kik mentül előbbi kézhezvétel végett magához a szerzőhöz fordulnak, sziveskedjenek e tekintetben leveleiket, lakásukat, s ha postaalomás illető lakhelyükön nem létezik, az utolsó postaalomást, valamint czimzetöket pontosan kitenni; — az előfizetett példányok legelső postával küldetnek meg. — Levelek csak bérmentve fogadhatók el.

Mennyire szükséges ezen kézikönyv minden családban, az eléggé kiviláglik a czimnek s tartalomnak átpillantásából, s azért mindennemű terjedelmes ajánlások, kínálgatások s több effélék egészen mellőzhetnek.

16

3-3

Hasznos kézikönyv!

Épen most jelent meg és MÜLLER GYULA könyvkereskedésében Pesten, valamint általa minden hiteles könyv-árusnál megszerezhető:

A legújabb urbéri és földtehermentesítési

TÖRVÉNYEK

gyakorlati magyarázata iromány-példákkal felvilágosítva.

Birák-, felek-, ügyvédek és mérnököknek kézikönyvül.

Irta **SZELLE KÁROLY,**

hites ügyvéd.

Ára 1 forint 20 kr. p. p.

28 Szivképző költemények: 1

I. Szapáry Péter. — Költői beszély. — Ára 10 pkr.

II. Hunyady és Kapisztrán. — Költői beszély. — Ára 20 pkr.

Kaphatók: Márki József szerzőnél (Pest, hal-tér, 3. sz.).

29

1-3

Előfizetési felhívás

Budapesti Viszhang

czimü

szépirodalmi és divatlapra.

Lapunk a fővárosban olly élénk részvétellel találkozott, hogy a vidéki olvasók részvétét bátrabban fölkereshetjük. — Irányunk, melly épen alapja volt a részvétnek, változatlan marad, egyszerűségi igérjük, hogy a t. közönség hazafiai várakozásának megfelelően iparkodunk.

Előfizetési ár helyben házhozhordással május 1-től december végeig, azaz: 8 óra 9 pengő forint.

Helyben, házhoz hordással, május 1-től szeptember végeig 6 p.ft.

Postán május 1-től dec. végeig 10 p.ft.

Postán május 1-től sept. végeig 7 p.ft.

Műmellékleteink arcz- és párisi divatképek.

Szilágyi Virgil,

felelős szerkesztő.

Lakik: három-dob utca, 1. sz.

Vas Gereben,

főmunkatárs.

Lakik: széna-tér, 1-ső szám.

27

2-3

szobránczi fürdő

közlebb jött a nagy világhoz: a tiszai gőzhajó-állomás Csap, Ungvárhoz öt mérföldnyire áll, a szobránczi es. k. postaalomás pedig csak egy negyed mérföldnyire van e fürdőtől, hol folyó évi jun. 1-től hetenkint kétszer Kaszáról a postakocsi útutazand; igen meg lévén így a közlekedés könnyítve, azt a tisztelt közönséggel tudatni kötelességemnek ismertem. — E gyógyvíz hatását az orvos urak ismerik, és szerénytelenek nem vagyunk, ha azt ez ország nevezetesebbjei közé soroztatni kérjük. Positiv hatása nyolczvan évtől fogva számtalan betegen valósult, mert folytonosan szép számu vendég látogatja. A vendégek elfogadására nagyobb számú lakok készen állnak. Az délmezéről az új vendéglős jól gondoskodni ígérkezik. Biztos megrendeléseket bérmentesen elfogad az alólirt

Szobránczi fürdő, máj. 18. 1854.

fürdő-felügyelő.

A „Falusi Esték“ ügyében.

Az alólirt kiadó tisztelettel tudósítják a közönséget, hogy a negyedik füzet is megjelenvén, azt épen azon módon szállítják el, mint a harmadik füzetet, s a mint arról az előfizetést gyűjtők tudósítva voltak.

Ezenkívül azonban a legközelebbi Medárd vásár alkalmul szolgálhat, hogy tisztelt előfizetőink a magán alkalmakat akként használhassák, hogy a példányokat egyenesen a kiadó-hivatalból (egyetem-utca 4-dik szám) elvitethessék.

Landerer és Heckenast,
a „Falusi Esték“ kiadói.

26

2-3

Edelmann Károly

könyvkereskedésében Pesten, váci-utca 7. sz. alatt, néhány nap alatt kapható lesz:

HIRLAP-SZÓTÁR,

az

oroszlörök viszály előidézte háboru magyarázatára.

Betürendbe szerkesztett

SEGÉDKÖNYV.

E könyv csaknem 1000 tömör nyomatu czikket tartalmaz, ezek közt: rövid, de kielégítő leírását a napjaink bonyodalma befolyó állapotoknak s viszonyoknak; — 250 kitünő egyéniség érdekes életrajzát; — Törökország, a dunai fejedelemségeknek, Montenegró, Orosz-, Angol-, Franciaországoknak, Ausztriának, Porosz-, Görög-, Svéd- és Dánországnak statisztikai rajzát; — leírását mindazon tartományoknak, mellyeken a had már átvonult vagy átvonulással fenyeget, az abban részt vett néptörzseknek leírását, egész a Himalaya hegység s Közép-Ázsia sivatagjáig; — tartalmazza továbbá: a görög felkelés és hettáriák történetét; — minden e világtérkédben felmerülő városok, várak, várművek, kikötők, tengerek, szigetek, folyók, hegységek, átkelők stb. stb. ismertetését; — a már vott csaták, ütközetek, viadatok felől kell jelentések; — előadatok benne minden e háborura vonatkozó szerződmények, nyilatkozmányok, nyílt levelek, jegyzékek stb. stb.

Körülbelül 150 lapnyi mű, szótári 8-rés alakban.

Ára füzve 1 p.ft.

Postán káldve 1 ft. 15 kr. p. p.

Bolti-ára előfizetés bezárása, azaz folyó hó 20-ka után, 1 ft. 20 kr. p. p.

Pesten, május 12-kén, 1854.

Kiadó:

Edelmann Károly
könyvkereskedése.